

SPRÁVA O STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKU 2023

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

ZELENÉ HOSPODÁRSTVO

SMEROM K OBEHOVÉMU HOSPODÁRSTVU

KĽÚČOVÉ OTÁZKY A KĽÚČOVÉ ZISTENIA

Aký je vývoj v produktivite zdrojov?
Produktivita zdrojov v hospodárstve SR v roku 2022 dosiahla hodnotu 1,506 eur/kg. Oproti roku 2005 sa zvýšila o 104 %, ale aj napriek tomuto rastu SR výrazne zaostáva za priemernou produktivitou zdrojov v EÚ.

Dochádza k znižovaniu produkcie odpadov?
Z dlhodobejšieho hľadiska (porovnanie rokov 2005 – 2023) došlo k nárastu množstva vyprodukovaných odpadov. V roku 2023 bol oproti roku 2022 zaznamenaný **nárast ich množstva o 1 %**.

Zlepšenie bolo zaznamenané v prípade komunálneho odpadu, kde došlo k medziročnému poklesu — v roku 2023 vzniklo o 1,4 % menej komunálneho odpadu ako v roku 2022. V roku 2023 tak vzniklo v SR **472 kg KO na obyvateľa**. Množstvo vyprodukovaného zmesového odpadu medziročne kleslo o viac ako 3 %.

Klesá podiel odpadov zneškodňovaných skládkovaním?
Podiel skládkovania KO medziročne klesol, stále však zostáva na pomerne vysokej úrovni – 38,8 % KO bolo v roku 2023 zneškodnených skládkovaním. V prípade odpadov ako celku (komunálny odpad, ostatný odpad, nebezpečný odpad) bola v roku 2023 miera ich skládkovania 18,5 %, kým v roku 2022 to bolo 20,4 %.

Plní SR ciele vyplývajúce z predpisov EÚ, resp. národné ciele?
Aj v roku 2023 pokračoval nárast miery recyklácie komunálnych odpadov — dosiahla 51,3 %, kým v predchádzajúcom roku to bolo 50,1 %. Pre nasledujúce roky sú stanovené ciele na zvýšenie prípravy na opätovné použitie a recykláciu komunálneho odpadu do roku 2025 najmenej na 55 %, do roku 2030 najmenej na 60 % a do roku 2035 najmenej na 65 %. Rovnako v prípade KO ukladaného na skládku bolo medziročne zaznamenané mierne zlepšenie — medziročný pokles skládkovania o 0,5 percentuálneho bodu. Cieľ, ktorým je do roku 2035 znížiť mieru skládkovania komunálneho odpadu na menej ako 10 % je však stále pomerne vzdialený. Medziročne bol zaznamenaný pokles miery triedeného zberu (papier a lepenka, sklo, plasty, kovy, biologicky rozložiteľný odpad) komunálnych odpadov (zo 43,5 % v roku 2022 na 42,85 % v roku 2023). Ciele do roku 2025 — zvýšiť mieru triedeného zberu komunálneho odpadu na 60 % a miery prípravy na opätovné použitie a recykláciu komunálneho odpadu na 55 % stanovené v Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2021 — 2025 sa zatiaľ nedarí plniť.

V roku 2023 bolo z domácností zozbieraných 10,2 kg odpadov z elektrických a elektronických zariadení na obyvateľa. SR splnila v roku 2023 cieľ zberu elektroodpadov a rovnako v roku 2023 splnila limity miery zhodnocovania a miery recyklácie jednotlivých kategórií elektroodpadov.

V prípade opätovného použitia častí starých vozidiel a recyklácie starých vozidiel dosiahla SR podiel 95,68 % a splnila tak predpísaný limit. Miera opätovného použitia a zhodnocovania starých vozidiel dosiahla v roku 2023 úroveň 97,15 %.

Produkcia odpadov z obalov medziročne (2021 — 2022) klesla o 0,75 %. Minimálne stanovené ciele recyklácie do roku 2025 pre jednotlivé obalové materiály sú plnené už v súčasnosti.

V roku 2023 bolo vyzbieraných 1 198,65 ton použitých prenosných batérií a akumulátorov, čo predstavuje zberový podiel 51,1 %. SR tak splnila limit stanovený príslušnou smernicou ES.

MATERIÁLOVÁ NÁROČNOSŤ HOSPODÁRSTVA

Materiálové toky

Účet materiálových tokov kvantifikuje celkové nároky ekonomického systému na materiály. V rámci tohto účtu sa sleduje výmena materiálových tokov medzi národným hospodárstvom a životným prostredím – ťažba materiálov na vstupnej strane a odpadové toky, emisie na výstupnej strane a tokov medzi národným hospodárstvom a inými hospodárstvami – zahraničný obchod (dovoz a vývoz).

Domáca ťažba (nerastné suroviny a biomasa) plus dovoz predstavujú **priamy materiálový vstup** do hospodárstva. Celkové množstvo materiálov priamo použitých v rámci národného hospodárstva sleduje **domáca materiálová spotreba**, ktorá sa vypočíta ako priamy materiálový vstup mínus vývoz.

V roku 2022 domáca ťažba pre SR predstavovala 9,8 tony na obyvateľa, pričom priemerná hodnota v rámci EÚ bola 12 ton na obyvateľa. Dovoz tovarov predstavoval 8,3 tony na obyvateľa. Priamy materiálový vstup (DMI) bol teda v SR v roku 2022 18,1 tony na obyvateľa (priemerná hodnota v rámci štátov EÚ bola 15,8 tony na obyvateľa). Domáca materiálová spotreba (DMC) predstavovala 11,3 ton na obyvateľa (priemerná hodnota v rámci štátov EÚ bola 14,3 tony na obyvateľa).

Graf 102 | Množstvo dostupných materiálov a ich využitie (2022)

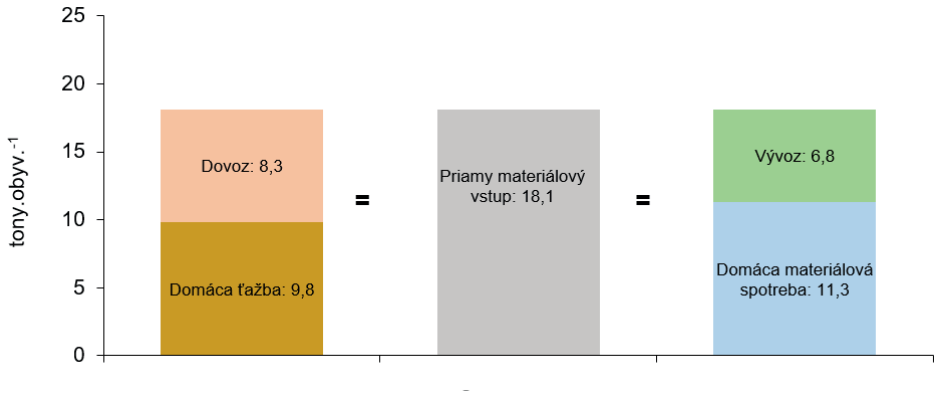

Zdroj: Eurostat

DMC v SR dosiahla v roku 2022 hodnotu 61 434 tis. t a z najväčšej časti až 53,2 % ju tvorili nekovové nerastné suroviny, nasledovala biomasa s 24,3 %, energetické suroviny (17,9 %) a kovové nerasty (4,7 %). V porovnaní s predchádzajúcim rokom poklesla o 6,3 % a oproti roku 2005 poklesla o 18 %.

Graf 103 | Vývoj domácej materiálovej spotreby podľa skupín materiálov

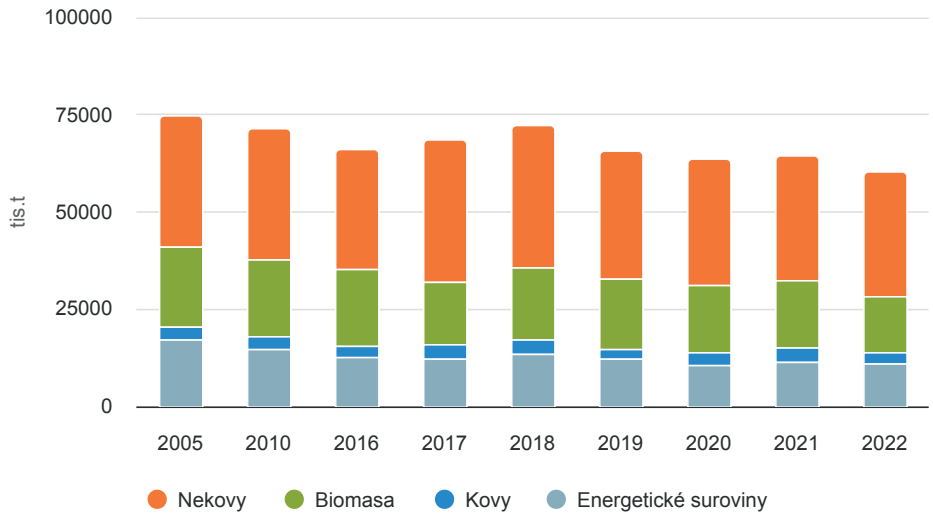

Zdroj: Eurostat

Produktivita zdrojov

V roku 2022 predstavovala produktivita zdrojov (HDP/DMC) v hospodárstve SR 1,506 eur/kg. Oproti roku 2005, keď jej hodnota bola 0,74 eur/kg sa zvýšila o 104 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenala nárast o 8,7 %. Napriek dlhodobému rastu SR výrazne zaostáva za priemernou produktivitou zdrojov v krajinách EÚ, ktorá v roku 2022 dosiahla hodnotu 2,17 eur/kg.

Graf 104 | Vývoj produktivity zdrojov

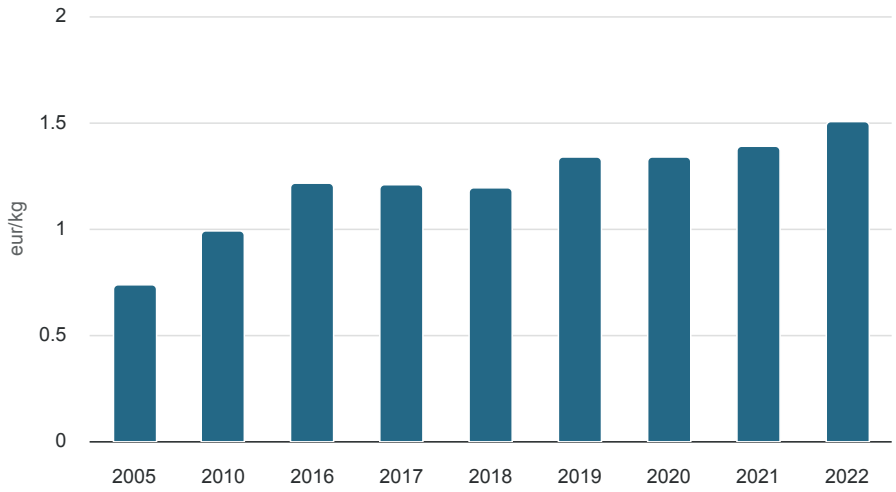

Poznámka: Produktivita zdrojov (meraná ako HDP s.c. 2015 k DMC)
Zdroj: Eurostat

Graf 105 | Medzinárodné porovnanie produktivity zdrojov (2022)

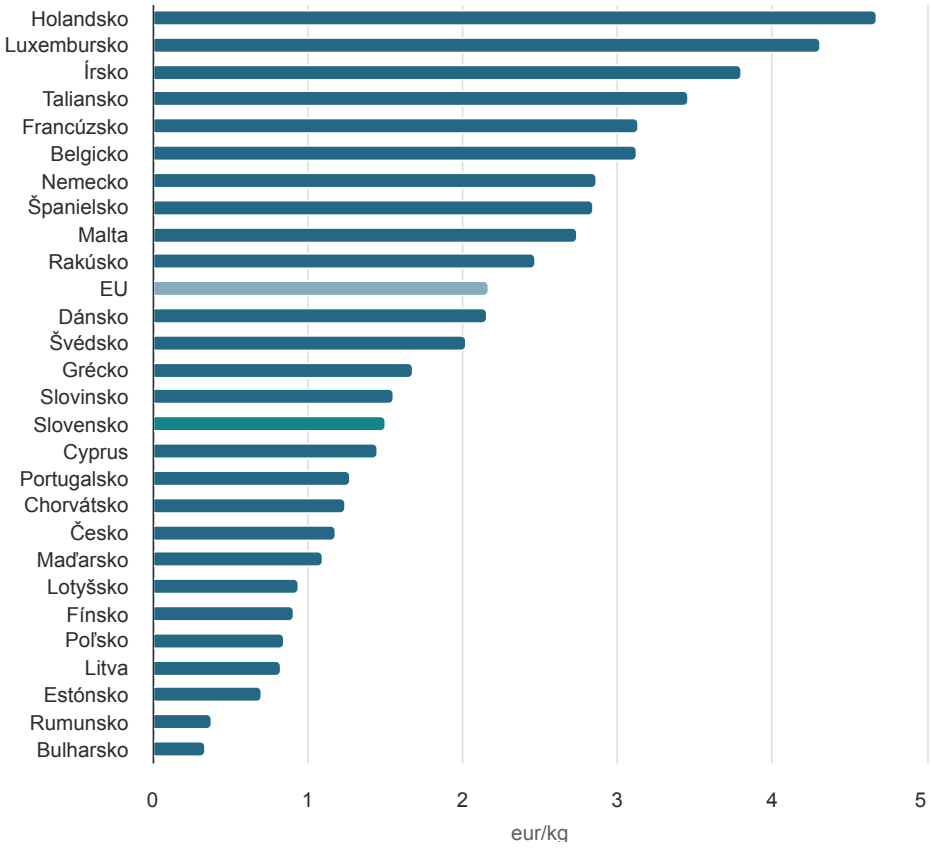

Zdroj: Eurostat

Obehové materiály

To, či sa recyklovaný materiál vracia naspäť do hospodárstva, vyhodnocuje indikátor Miera využívania obehových (recyklovaných) materiálov. Zjednodušene je možné povedať, že s narastajúcou mierou využívania obehových materiálov klesá potreba ťažby primárnych surovín, čím sa znižujú aj možné negatívne vplyvy ťažby na životné prostredie. V období rokov 2010 — 2018 sa miera využívania obehových (recyklovaných) materiálov zvýšila len mierne. Výraznejší nárast bol zaznamenaný v od roku 2019, kedy sa miera využívania obehových (recyklovaných) materiálov zvýšila na 8,3 %. Najvyššia hodnota (11,5 %) bola dosiahnutá v roku 2022. V roku 2023 bol v porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenaný pokles o 0,9 percentuálneho bodu. Nutné je však poznamenať, že údaj za rok 2023 je zatiaľ odhad Eurostatu. EÚ pre túto oblasť stanovila nezáväzný cieľ — v porovnaní s rokom 2020 zdvojnásobiť mieru využívania obehových materiálov do roku 2030. SR by tak mala dosiahnuť 22,4 % mieru využívania obehových materiálov.

Circle Economy — organizácia s celosvetovou pôsobnosťou založená v roku 2011, ktorá sídli v Amsterdame, vydala v roku 2023 správu — tzv. *Circularity Gap Report*, podľa ktorej je obehovosť globálnej ekonomiky v súčasnosti len 7,2 %. To znamená, že v roku 2023 predstavovali materiály po skončení svojej pôvodnej životnosti len 7,2 % všetkých materiálových vstupov do hospodárstva a teda viac ako 90 % materiálov sa buď premrhá, stratí, resp. zostane dlhodobo nedostupných na opätovné použitie. Svetové hospodárstvo sa teda takmer výlučne spolieha na neustálu ťažbu surovín. Zdroj: https://www.circularity-gap.world/2023

Graf 106 | Vývoj miery využívania obehových materiálov

Poznámka: Údaj za rok 2023 je odhad Eurostatu.
Zdroj: Eurostat

Ekologické inovácie

Ekoinvácie, či ekologické inovácie sú vyhodnocované prostredníctvom indikátora Eko-inovačný index. Hodnota indexu sa počíta ako priemer 16 čiastkových indikátorov, ktoré analyzujú progres v 5 oblastiach (eko-inovačné vstupy, eko-inovačné aktivity, eko-inovačné výstupy, výstupy efektivity zdrojov, socioekonomické výstupy). SR sa v roku 2022 umiestnila, tak ako v minulom roku, až na 21. mieste z celkovo 27 štátov. Z troch kategórií (eko-inovační lídri, priemerné krajiny, dobiehajúce krajiny) sa SR umiestnila v tretej, t.j. najnižšej kategórii dobiehajúcich krajín.

Graf 107 | Vývoj indexu ekologických inovácií (eko-inovačný index)

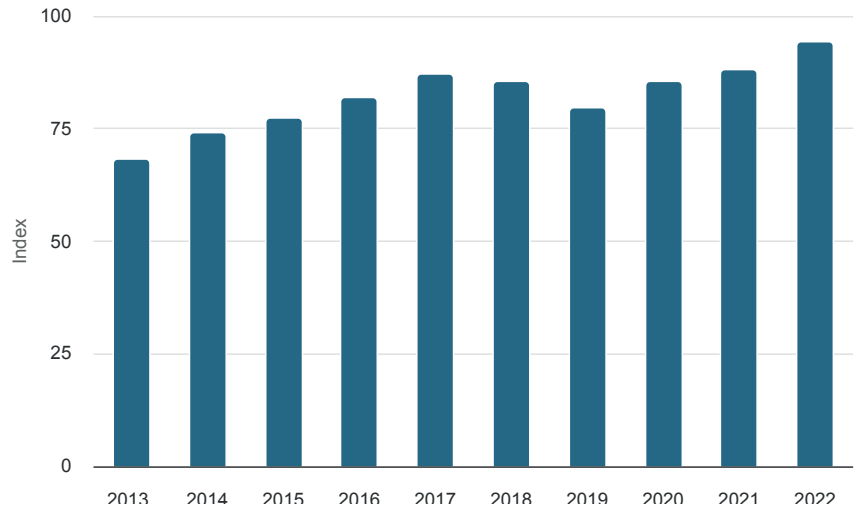

Zdroj: Európska komisia

Graf 108 | Medzinárodné porovnanie - eko-inovačný index (2022)

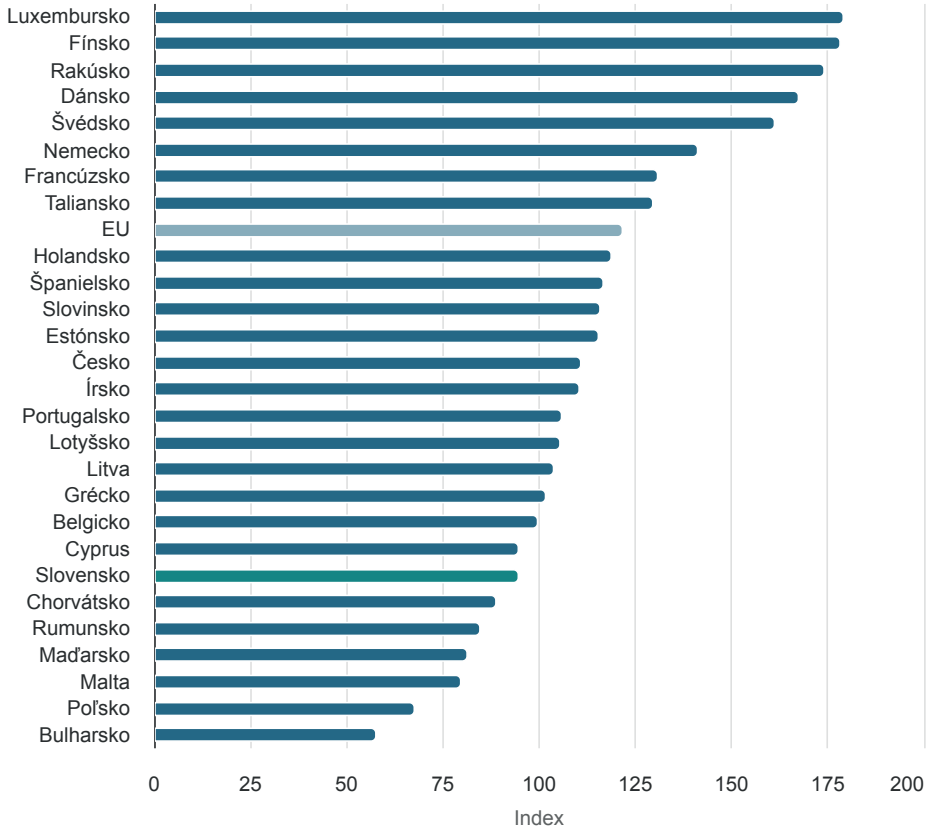

Zdroj: Európska komisia

ODPADY

Vznik a nakladanie s odpadmi

Celkový vznik a nakladanie s odpadmi

Hlavným cieľom odpadového hospodárstva SR do roku 2025 je **odklonenie odpadov od ich zneškodňovania skládkovaním** najmä pre komunálne odpady. Aj naďalej je potrebné presadzovať dodržiavanie hierarchie odpadového hospodárstva s dôrazom na predchádzanie vzniku odpadu, prípravu na opätovné použitie a recykláciu. Presadzovanie predchádzania vzniku odpadu, spolu s opätovným použitím a prípravou na opätovné použitie aj prostredníctvom realizácie opatrení Programu predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 - 2025 sú neoddeliteľnou kľúčovou súčasťou dlhodobej snahy SR o znižovanie množstva vznikajúcich odpadov na území SR. Veľkou výzvou odpadového hospodárstva v SR je zastaviť nárast vzniku odpadov a hlavne znížiť vysoký podiel skládkovania odpadov.

V SR vzniklo v roku 2023 spolu **13 566 347 ton odpadov**. V porovnaní s rokom 2022 sa jedná o medziročný nárast celkového vzniku odpadov o viac ako 130 000 ton, čo je necelé 1 %. Medziročný nárast bol však zaznamenaný len pri ostatnom odpade. Množstvo nebezpečného odpadu (pri započítaní NO, ktorý je súčasťou KO) kleslo medziročne o viac ako 5 %. Medziročný pokles o 1,4 % bol zaznamenaný v prípade komunálneho odpadu. *Poznámka: Údaje za rok 2021 a 2022 boli z dôvodu zmeny metodiky, ako aj z dôvodu spätnej revízie poskytnutých údajov revidované (nezhodujú sa s údajmi publikovanými v predchádzajúcej Správe o stave životného prostredia Slovenskej republiky).*

Tabuľka 055 | Bilancia vzniku odpadov (2023) (tis.t)

Kategória odpadu	Množstvo
Nebezpečný odpad (NO)	456
Ostatný odpad (O)	10 550
Komunálny odpad (KO)	2 561
Spolu	**13 567**

Poznámka: V KO sú zastúpené obe kategórie odpadu (O aj NO), jeho vyčlenenie je potrebné z dôvodu osobitného charakteru odpadu a režimu, ktorý sa na KO vzťahuje.
Zdroj: MŽP SR, SOH

Graf 109 | Vývoj vzniku odpadov

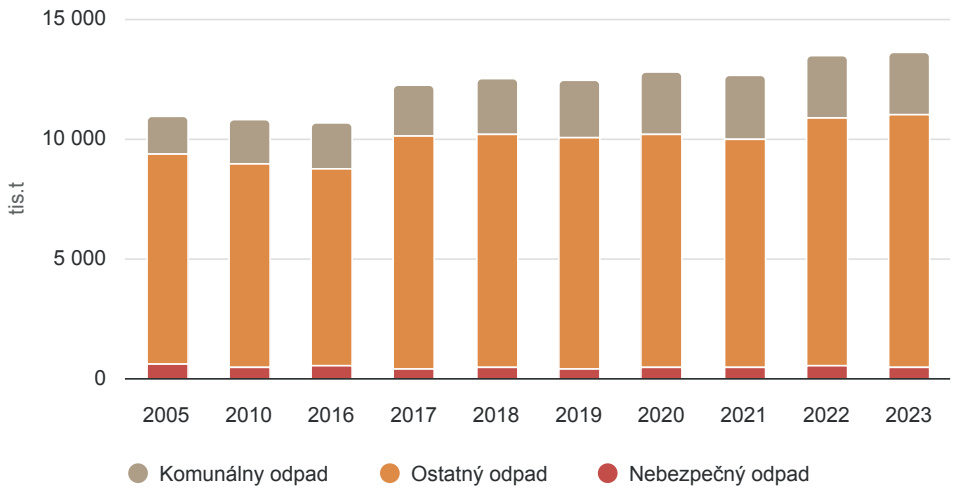

Poznámka: V KO sú zastúpené obe kategórie odpadu (O aj NO), jeho vyčlenenie je potrebné z dôvodu osobitného charakteru odpadu a režimu, ktorý sa na KO vzťahuje.
Zdroj: MŽP SR, SOH, ŠÚ SR

Najväčším producentom odpadov podľa klasifikácie ekonomických činností SK NACE je **priemyselná výroba** (hlavne ostatný odpad), ktorá sa na celkovej produkcii odpadov podieľa 24,3 %, za ňou nasleduje kategória verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie s 21,6 %. Na treťom mieste je doprava a skladovanie s 13,1 %, na štvrtom mieste je dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov s 12,1 % a na piatom mieste je stavebníctvo s 8,6 %. Z dlhodobého hľadiska je najväčším producentom odpadov priemyselná výroba, hoci jej podiel postupne klesá.

V rámci sektora „priemyselná výroba" vzniklo celkovo 3 296 162 ton odpadov, z čoho bolo 6,2 % nebezpečných odpadov. Najviac odpadov (necelých 32,5 %) v rámci tohto sektora vzniklo v divízii Výroba a spracovanie kovov, nasledovala divízia Výroba papiera a papierových výrobkov s 13,6 % a divízia Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov s necelými 13,2 %.

Druhým najväčším producentom odpadov je, rovnako ako v roku 2022, sektor „Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie". V roku 2023 tu vzniklo 2 934 339 ton odpadov, z čoho bolo menej ako 0,6 % nebezpečných odpadov. Väčšina odpadov v rámci tohto sektora vznikla v divízii Štátna správa vrátane hospodárskej a sociálnej politiky. *Poznámka: Nárast v tejto kategórii, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, je spôsobený tým, že do NACE kódov bol započítaný aj celý komunálny odpad ktorý vykazuje verejná správa — obce.*

Tretím najväčším producentom odpadov v roku 2023 bol sektor "Doprava a skladovanie". V rámci tohto sektora vzniklo 1 774 936 ton odpadov, z čoho bolo necelých 2,8 % nebezpečných odpadov. Väčšina odpadov (vyše 84 %) v rámci tohto sektora vznikla v divízii Skladové a pomocné činnosti v doprave.

Na štvrtom mieste sa nachádza sektor „Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov", kde v roku 2023 vzniklo 1 639 040 ton odpadov, z čoho 3,7 % boli nebezpečné odpady. Najviac odpadov (vyše 74 %) v rámci tohto sektora vzniklo v divízii Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov, recyklácia materiálov, za ktorou nasledovala divízia Zber, úprava a dodávka vody s vyše 20 %.

Na piatom meste sa nachádza sektor "Stavebníctvo", kde v roku 2023 vzniklo 1 167 478 ton odpadov, z čoho len 0,3 % boli nebezpečné odpady. Väčšinu odpadov v rámci tohto sektora vyprodukovali dve divízie - Inžinierske stavby (47,8 %) a Výstavba budov (necelých 41 %).

Graf 110| Vznik odpadov podľa SK NACE (2023)

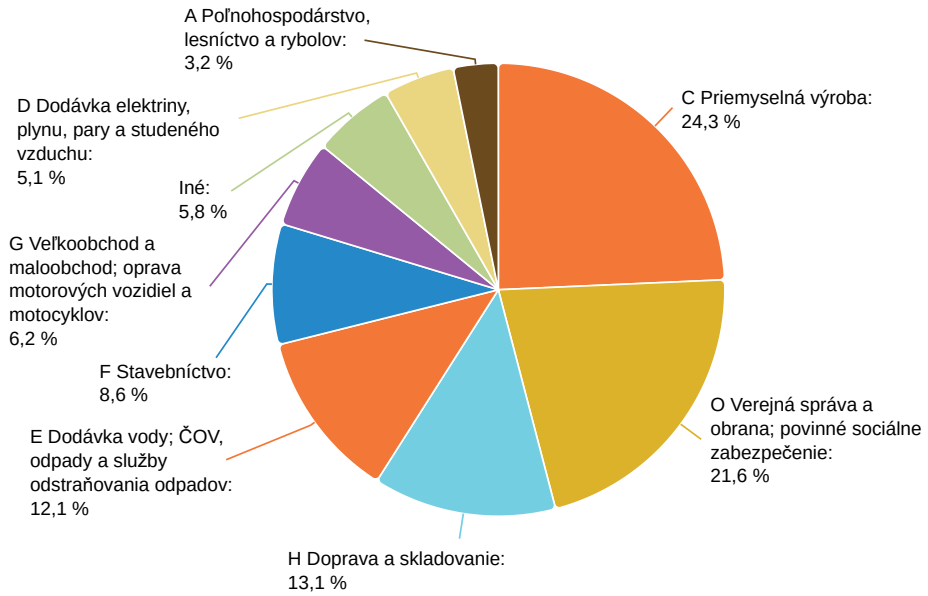

Zdroj: MŽP SR, SOH

Dominantnou činnosťou zhodnocovania je s 50,22 % podielom z celkového množstva vzniknutých odpadov materiálové zhodnotenie. Problémom aj naďalej zostáva vysoký podiel skládkovania odpadov — až 18,51 % z celkového množstva vzniknutých odpadov. Medziročne bol zaznamenaný pomerne výrazný nárast "iného nakladania" — v roku 2023 predstavoval tento spôsob nakladania 25,37 %, kým v roku 2022 to bolo 15,49 %. Pod „iné nakladanie", ktorého nárast je pozorovaný od roku 2016, patria v súčasnosti tieto činnosti: zhromažďovanie odpadov (dočasné uloženie odpadov pred ďalším nakladaním s ním), odovzdanie odpadu na využitie v domácnosti, zber, prijatie/odovzdanie obchodníkovi, prijatie/odovzdanie sprostredkovateľovi, dočasné uloženie výkopovej zeminy, dočasné uloženie odpadu v prekládkovej stanici komunálneho odpadu. Negatívom takéhoto nakladania s odpadom je zhoršenie možnosti presnejšieho vyhodnotenia v spôsobe nakladania s odpadmi v danom hodnotenom roku.

Tabuľka 056 | Nakladanie s odpadmi vrátane KO (2023)

Spôsob nakladania	tony	%
Skládkovanie	2 511 896	18,51
Spálenie bez energetického využitia	8 831	0,07
Iné zneškodnenie	321 928	2,37
Spálenie s energetickým využitím	402 029	2,96
Materiálové zhodnotenie (recyklácia)	6 812 783	50,22
Iné zhodnotenie	67 204	0,5
Iné nakladanie	3 441 675	25,37
Spolu (po zaokrúhlení)	**13 566 347**	**100**

Zdroj: MŽP SR, SOH

Nebezpečný odpad

V roku 2023 vzniklo v SR **472 046 ton** nebezpečných odpadov (vrátane nebezpečného odpadu, ktorý je súčasťou komunálneho odpadu). V porovnaní s rokom 2022 (498 615 ton) to predstavuje pokles o viac ako 5 %. Produkcia nebezpečného odpadu (bez nebezpečného odpadu, ktorý je súčasťou komunálneho odpadu) od roku 2010 klesla o 2,1 %. V prípade započítania nebezpečného odpadu, ktorý je súčasťou komunálneho odpadu bol v období rokov 2010 — 2023 zaznamenaný pokles o 10 %.

Z hľadiska nakladania s nebezpečnými odpadmi je **medziročne** (2022 — 2023) pozorovaný **nárast materiálového zhodnotenia** (recyklácie) z 26,7 % na 31 % **a pokles skládkovania** (zo 7,9 % na 5,6 %). V období rokov 2010 - 2023 bolo materiálové zhodnocovanie (recyklácia) najčastejším spôsobom nakladania s nebezpečným odpadom v roku 2020, kedy toto nakladanie predstavovalo 35,8 %. Pozitívom je pokles podielu skládkovania nebezpečných odpadov, ktorý v období rokov 2010 – 2023 klesol z 35 % na 5,6 %. Negatívom je medziročný (2022 — 2023) nárast činností vykazovaných ako „iné nakladanie" (z 30,7 % na 35,1 %). Rovnako negatívne je možné hodnotiť aj stále pomerne veľké zastúpenie "iného zneškodnenia", ktoré v roku 2023 predstavovalo viac ako štvrtinu z celkového nakladania s nebezpečným odpadom. Veľký podiel "iného nakladania" a "iného zneškodnenia" na celkovom nakladaní s NO je pravdepodobne spôsobený zmenou legislatívy v roku 2016, kedy boli zavedené nové kódy nakladania s odpadmi, čo malo za následok zhoršenie vysledovateľnosti tokov odpadov.

Graf 111 | Nakladanie s nebezpečnými odpadmi v SR (%)

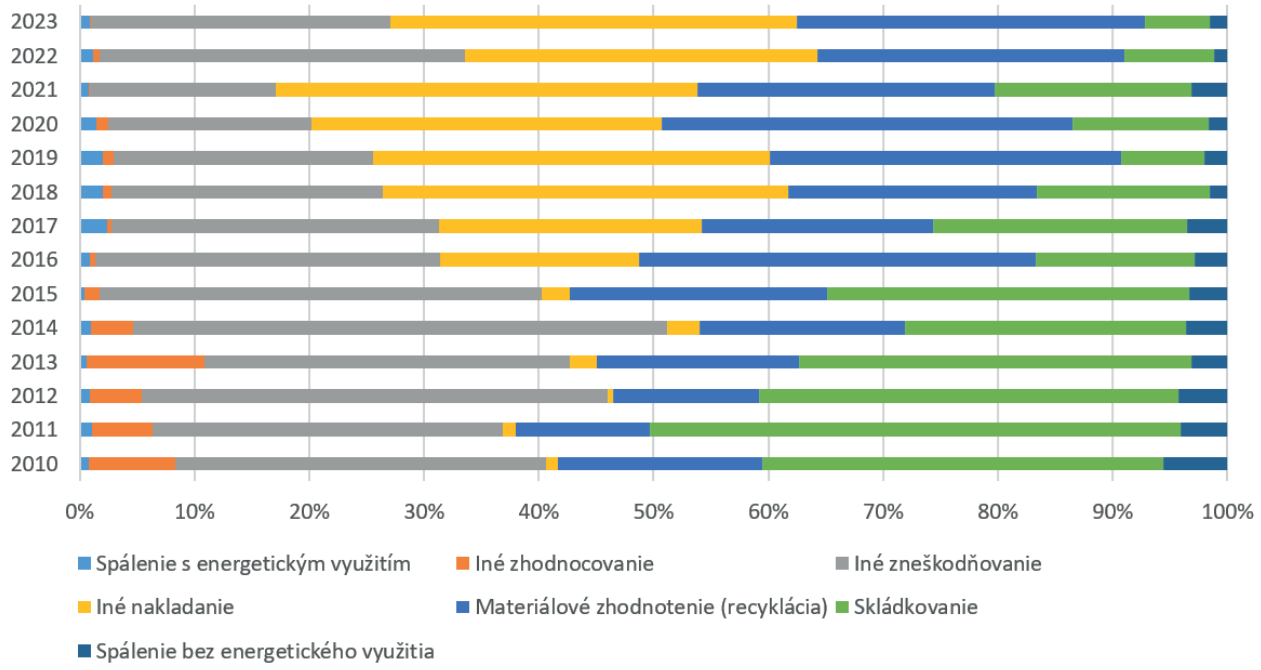

Zdroj: MŽP SR, SOH

Komunálny odpad

V roku 2023 vzniklo v SR **2 560 970 ton** komunálnych odpadov, čo predstavuje **približne 472 kg KO na obyvateľa**. V porovnaní s rokom 2022 (vyše 478 kg na obyvateľa) to predstavuje pokles o vyše 6 kg KO na obyvateľa. Produkcia komunálneho odpadu od roku 2005 vzrástla o 64,3 %. Medziročne došlo k poklesu produkcie komunálneho odpadu o 1,4 %, čím sa zachoval klesajúci trend pozorovaný od roku 2022. Medziročný pokles bol zaznamenaný aj v prípade zmesového odpadu – z 1 025 072 ton na 991 136 ton. Množstvo vyprodukovaného zmesového odpadu tak medziročne kleslo o 3,3 %. V období rokov 2020 — 2023 bol v prípade zmesového odpadu zaznamenaný pokles o vyše 13 %.

Graf 112 | Vývoj v množstve komunálnych odpadov na obyvateľa

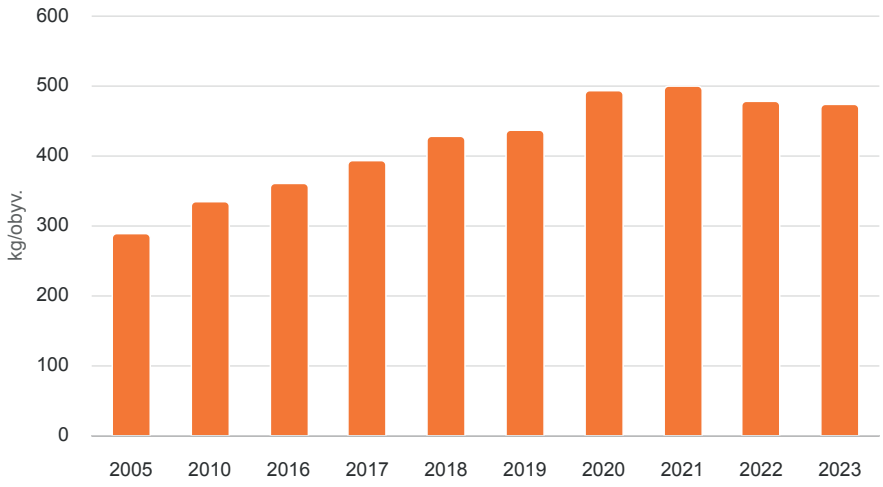

Poznámka: Od ref. roku 2020 zmena metodiky.
Zdroj: ŠÚ SR

Hoci bol na území SR medziročne (2022 — 2023) zaznamenaný pokles produkcie komunálneho odpadu, tak z dlhodobého hľadiska Slovensko v produkcii KO na obyvateľa postupne dobieha priemer krajín EÚ (v roku 2022 podľa Eurostatu vzniklo v EÚ 513 kg KO na obyvateľa).

Graf 113 | Medzinárodné porovnanie vzniku komunálneho odpadu (2022)

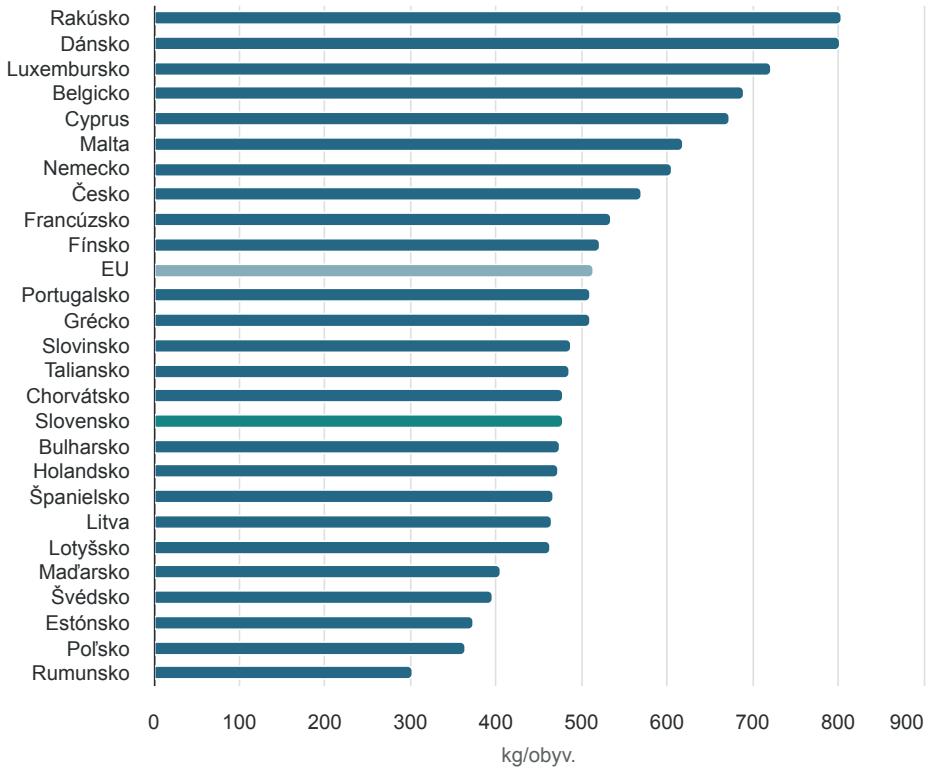

Poznámka: Údaje za Cyprus, EÚ, Francúzsko, Holandsko, Nemecko a Španielsko sú odhady. Údaje za Česko a Grécko sú za rok 2021.
Zdroj: Eurostat

Podiel skládkovaných komunálnych odpadov bol na celkovom nakladaní 38,8 %, čo predstavuje medziročný pokles o 0,5 percentuálneho bodu. Cieľom v oblasti komunálneho odpadu je **znížiť mieru jeho skládkovania na 10 % z celkového množstva komunálneho odpadu do roku 2035** (v Envirostratégii 2030 je v tejto oblasti stanovený cieľ 25 %).

Recyklácia komunálnych odpadov dosiahla v roku 2023 úroveň 51,3 %, kým v predchádzajúcom roku to bolo 50,1 %.

Pre nasledujúce roky sú stanovené ciele na **zvýšenie prípravy na opätovné použitie a recykláciu komunálneho odpadu** do roku 2025 **najmenej na 55 %**, do roku 2030 najmenej na 60 % a do roku 2035 najmenej na 65 %. Cieľ zvýšiť mieru recyklácie komunálneho odpadu, vrátane jeho prípravy na opätovné použitie na 60 % do roku 2030 je stanovený aj v Envirostratégii 2030.

Graf 114 | Vývoj miery recyklácie komunálneho odpadu

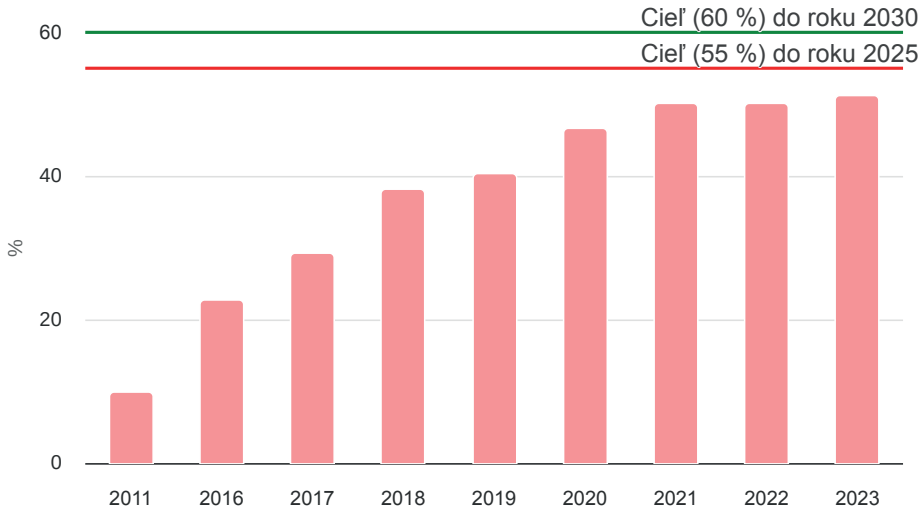

Poznámka: Údaje od roku 2020 (vrátane) nezahŕňajú drobný stavebný odpad.
Zdroj: ŠÚ SR

Graf 115 | Vývoj miery skládkovania komunálneho odpadu

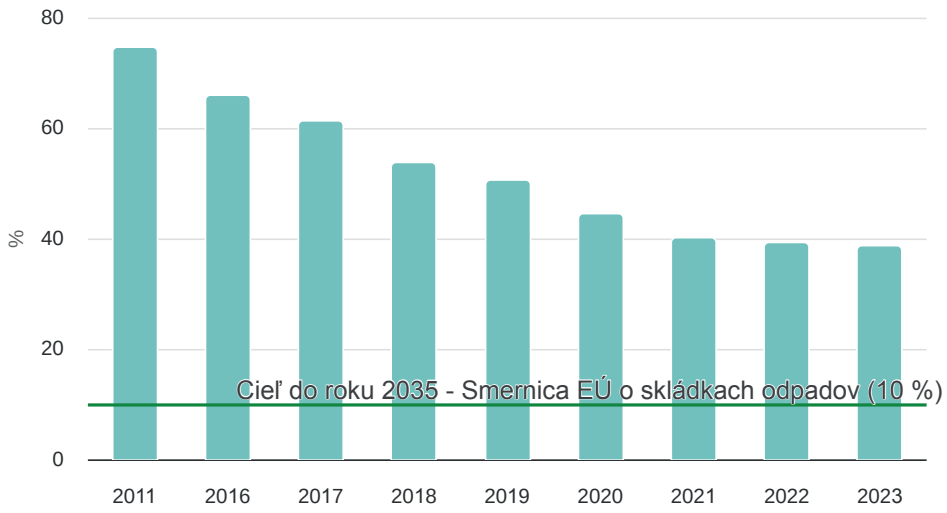

Poznámka: Údaje od roku 2020 (vrátane) nezahŕňajú drobný stavebný odpad.
Zdroj: ŠÚ SR

Graf 116 | Vývoj množstva komunálneho odpadu podľa spôsobu nakladania

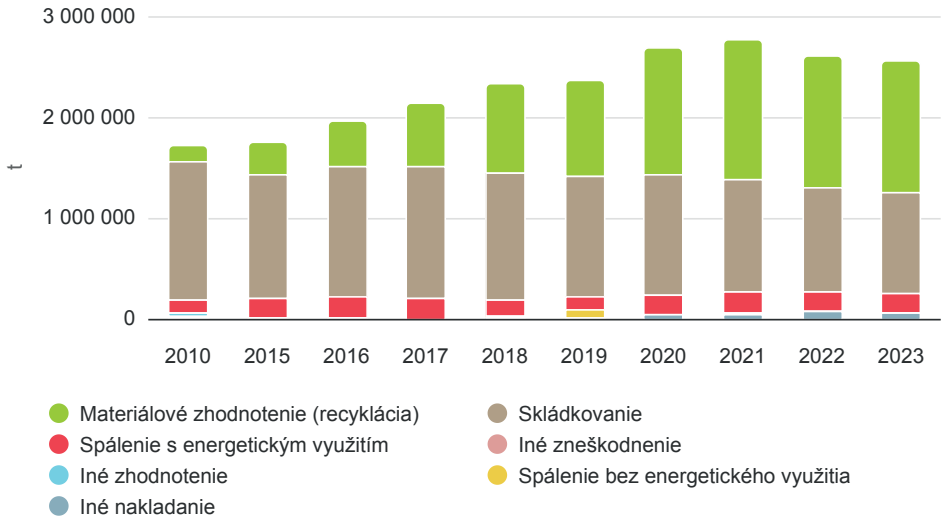

Zdroj: MŽP SR, SOH a ŠÚ SR

Miestny poplatok za komunálne odpady môžu stanoviť obce paušálne, podľa množstva vyprodukovaného odpadu, alebo ich kombináciou. Nevýhodou paušálneho poplatku je, že nemotivuje jednotlivé domácnosti k tomu, aby produkovali menej odpadu, resp. aby odpad viac separovali — každá domácnosť (v prepočte na 1 obyvateľa) platí rovnako bez ohľadu na skutočné množstvo vyprodukovaného a vyseparovaného odpadu. V roku 2023 malo len **10,6 % obcí** zavedený **množstvový zber** komunálneho odpadu a **len 5,6 %** malo zavedený **kombinovaný spôsob**.

Graf 117 | Vývoj v spôsobe stanovenia poplatku za zber komunálneho odpadu z domácností

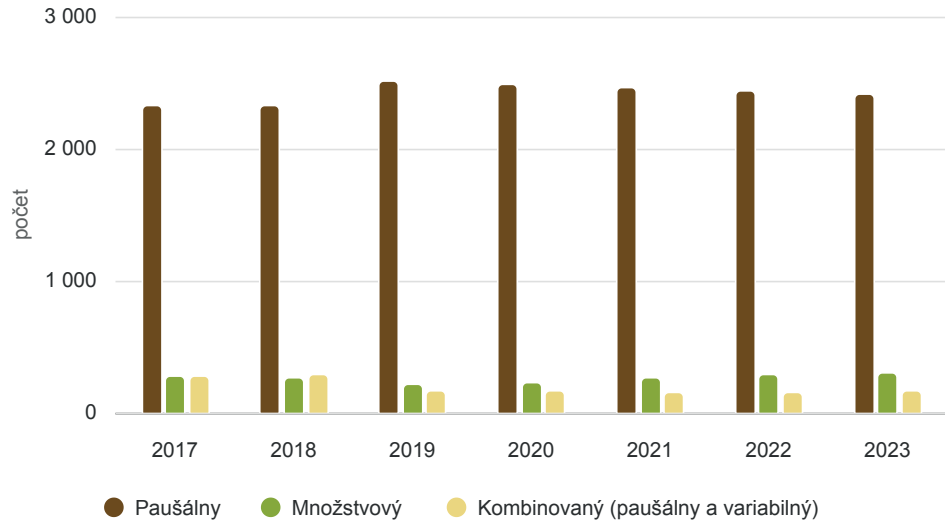

Zdroj: ŠÚ SR

V súčasnosti platí v SR povinnosť pre obce zaviesť a zabezpečovať vykonávanie triedeného zberu pre triedený zber „klasických zložiek" KO, t. j. papier a lepenka, sklo, plasty, kovy a biologicky rozložiteľné komunálne odpady (BRKO) okrem tých, ktorých pôvodcom je prevádzkovateľ kuchyne. Triedený zber KO je hodnotený ako nedostatočný. Z dlhodobého sledovania triedeného zberu KO možno pozorovať **stúpajúci trend množstva vytriedených zložiek KO**, z hľadiska záväzkov SR v oblasti prípravy na opätovné použitie a recykláciu odpadu však bude potrebné triedený zber výraznejšie zintenzívniť, najmä vzhľadom na klesajúci trend pozorovaný od roku 2021. Množstvo vytriedených zložiek komunálnych odpadov medziročne (2022 — 2023) kleslo z 1 129 463 ton na 1 097 325 ton — jedná sa tak o pokles o 2,85 %. **Medziročne bol zaznamenaný pokles miery triedeného zberu** (papier a lepenka, sklo, plasty, kovy, biologicky rozložiteľný odpad) **komunálnych odpadov** (zo 43,5 % v roku 2022 na 42,85 % v roku 2023). **Cieľ** pre triedený zber komunálnych odpadov stanovený v Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2021 — 2025 (**zvýšiť mieru triedeného zberu komunálneho odpadu do roku 2025 na 60 %**) **sa zatiaľ nedarí naplniť**.

V zmysle zákona č. 79/2015 o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa od 01.01.2023 povinnosť zaviesť a zabezpečovať vykonávanie triedeného zberu komunálneho odpadu pre biologicky rozložiteľný kuchynský odpad nevzťahuje už len na tú časť obce, ktorá preukáže, že 100 % domácností kompostuje vlastný odpad.

Graf 118 | Vývoj triedeného zberu vybraných zložiek komunálnych odpadov

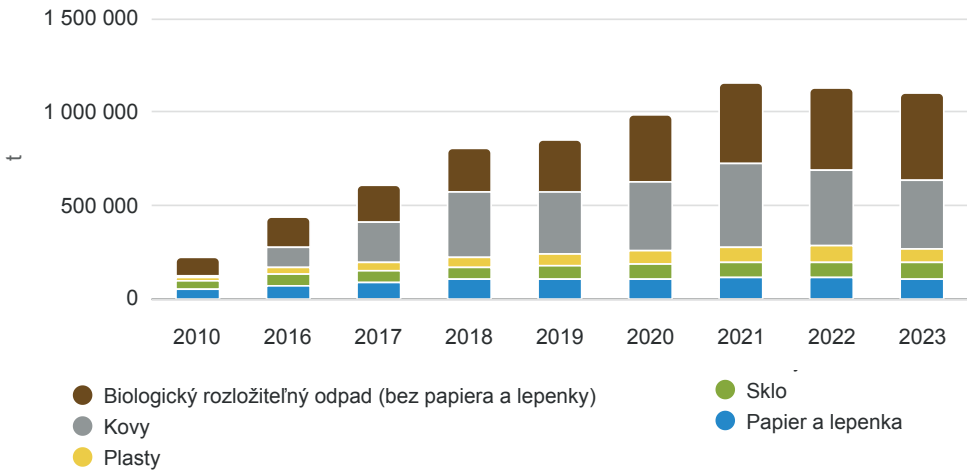

Zdroj: MŽP SR, SOH a ŠÚ SR

Podobne, ako pri ostatných triedených zložkách KO, bude potrebné efektivitu triedeného zberu komunálnych bioodpadov výrazne intenzifikovať za účelom dosiahnutia cieľov v oblasti znižovania množstva bioodpadov (BRKO) zneškodňovaných skládkovaním.

Tabuľka 057 | Vytriedený biologicky rozložiteľný komunálny odpad (bez papiera a lepenky) (2023) (t)

Kód odpadu	Odpad	Množstvo BRKO
20 01 08	Biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad	59 884
20 01 25	Jedlé oleje a tuky	2 094
20 01 38	Drevo iné ako uvedené v 20 01 37 (20 01 37 - drevo obsahujúce nebezpečné látky)	51 242
20 02 01	Biologicky rozložiteľný odpad	348 287
20 03 02	Odpad z trhovísk	453

Zdroj: MŽP SR, SOH

Potravinový odpad

V potravinovom odpade sú zahrnuté kódy odpadov 20 01 08 (biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad) a 20 01 25 (jedlé oleje a tuky). V roku 2023 bolo vyprodukovaných 61 977,78 ton potravinového odpadu, čo predstavuje medziročný nárast o takmer 15 %. Tento nárast je pravdepodobne spôsobený tým, že od 01.01.2023 sa povinnosť zaviesť a zabezpečovať vykonávanie triedeného zberu komunálneho odpadu pre biologicky rozložiteľný kuchynský odpad nevzťahuje už len na tú časť obce, ktorá preukáže, že 100 % domácností kompostuje vlastný odpad.

Graf 119 | Vývoj vzniku potravinového odpadu

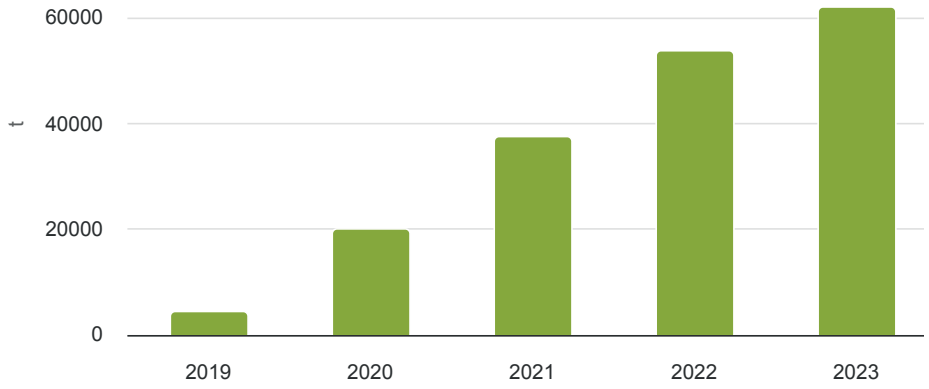

Poznámka: Zahrnuté sú kódy odpadov 20 01 08 (biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad) a 20 01 25 (jedlé oleje a tuky).
Zdroj: MŽP SR, SOH

Elektroodpady

Výrobcovia elektrozariadení majú povinnosť plniť limity zberu, zhodnocovania, resp. recyklácie a opätovného použitia elektroodpadu. Z pohľadu plnenia cieľov stanovených v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ) MŽP SR od roku 2016 sleduje a vyhodnocuje plnenie cieľa zberu, ako minimálny hmotnostný podiel zberu z priemernej hmotnosti elektrozariadení uvedených na trh v SR v predchádzajúcich troch rokoch.

Graf 120 | Vývoj v zozbieranom množstve elektroodpadov z domácností

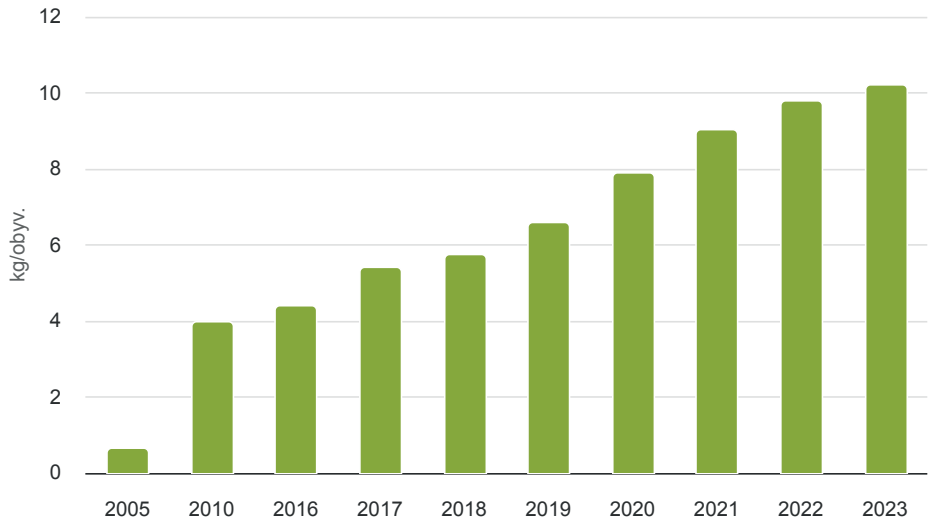

Zdroj: MŽP SR, SOH

V roku 2023 bolo **z domácností zozbieraných** 55 482,8 ton elektroodpadov, čo predstavuje medziročný nárast o takmer 2 195 ton. V prepočte na jedného obyvateľa bolo v roku 2023 z domácností vyzbieraných 10,2 kg elektroodpadov, čo predstavuje medziročný nárast o 0,4 kg. Ciele pre zhodnocovanie a recykláciu elektroodpadov boli splnené pre všetky jednotlivé kategórie elekroodpadov. Z hľadiska celkového zberu elektroodpadu SR cieľ splnila — na základe množstva elektrických a elektronických zariadení uvedených na trh v rokoch 2022, 2021 a 2020 dosiahla SR 67,3 % podiel zberu elektroodpadu.

Tabuľka 058 | Plnenie miery zhodnocovania a recyklačnej efektivity elekroodpadov (2023)

Kategória	Zhodnotenie (t)	Miera zhodnotenia (%)	Cieľ (%)	Recyklácia a príprava na opätovné použitie (t)	Z toho príprava na opätovné použitie (t)	Miera recyklácie (%)	Cieľ (%)
1 Zariadenia na tepelnú výmenu	5 864	90,66	85	5 828	0	90,12	80
2 Obrazovky, monitory	4 302	93,26	80	4 267	0	92,51	70
3 Svetelné zdroje	346	94,76	-	345	0	94,54	80
3a Svetelné zdroje s obsahom ortuti	293	94,92	-	238	0	94,85	80
4 Veľké zariadenia	27 454	94,99	85	27 347	0	94,62	80
4c Fotovoltické panely	120	90,14	85	120	0	90,14	80
5 Malé zariadenia	12 468	93,78	75	12 310	3	92,59	55
6 Malé IT a telekomunikačné zariadenia	4 745	94,43	75	4 668	7	92,9	55

Zdroj: MŽP SR, SOH

Staré vozidlá

V roku 2023 bolo na území SR spracovaných 33 597 kusov starých vozidiel, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2022 pokles o 2,5 %.

Tabuľka 059 | Celkové opätovné použitie častí starých vozidiel, zhodnocovanie odpadov zo spracovania starých vozidiel a recyklácia, počet spracovaných starých vozidiel a celková hmotnosť spracovaných starých vozidiel (2023)

Opätovné použitie (t)	Celková recyklácia (t)	Celkové zhodnocovanie (t)	Celkové opätovné použitie a recyklácia	Limit pre opätovné použitie častí starých vozidiel a recykláciu starých vozidiel	Celkové opätovné použitie a zhodnocovanie	Limit pre opätovné použitie častí starých vozidiel a zhodnocovanie odpadov zo spracovania starých vozidiel
768,08	33 327,13	33 851,49	**95,68 %** (34 095,22 t)	**85 %**	**97,15 %** (34 619,57 t)	**95 %**
Počet kusov spracovaných starých vozidiel (ks)					33 597	
Celková hmotnosť spracovaných starých vozidiel (t)					35 635,96	

Zdroj: MŽP SR, SOH

Odpadové pneumatiky

V nakladaní s odpadovými pneumatikami **prevláda** dlhodobo **materiálové zhodnocovanie**. V roku 2023 dosiahla úroveň ich materiálového zhodnotenia 91,41 %, energeticky ich bolo zhodnotených 3,9 %. Skládkovanie odpadových pneumatík je podľa zákona o odpadoch zakázané. *(Pozn.: okrem pneumatík, ktoré sú použité ako konštrukčný materiál pri budovaní skládky, pneumatík z bicyklov a pneumatík s väčším vonkajším priemerom ako 1 400 mm).* Cieľom pre odpadové pneumatiky stanoveným v POH SR na roky 2021 — 2025 je dosiahnuť do 31.12.2025 mieru recyklácie odpadových pneumatík najmenej vo výške 75 % a mieru energetického zhodnotenia odpadových pneumatík v maximálnej výške 24 % z celkovej hmotnosti pneumatík uvedených na trh. Možnosť iného nakladania s odpadovými pneumatikami je stanovená na maximálne 1 %. Minimálne stanovené ciele recyklácie a maximálne stanovené ciele energetického zhodnotenia do roku 2025 sú plnené už v súčasnosti.

Obaly a odpady z obalov

Celkové množstvo odpadov z obalov z dlhodobého hľadiska narastá. Medziročne (2021 — 2022) bol však zaznamenaný pokles vzniku odpadov z obalov o 0,75 %. Miera recyklácie narástla zo 45,21 % v roku 2005 na 72,19 % v roku 2022, čím sa plní cieľ recyklovať aspoň 65 % hmotnosti všetkých odpadov z obalov do roku 2025. V prípade konkrétnych materiálov sú **minimálne stanovené ciele recyklácie do roku 2025 plnené už v súčasnosti**.

Tabuľka 060 | Vznik a nakladanie s odpadmi z obalov (2022)

Materiál	Množstvo (t)	Recyklácia (%)	Minimálny cieľ recyklácie do roku 2025 (%)	Recyklácia, energetické a iné zhodnocovanie spolu (%)
Sklo	104 721,16	79,44	70	79,44
Plasty	126 266,93	59,61	50	83,92
Papier	240 996,57	78,54	75	78,72
Kovy	33 725,89	77,09	70 - železné kovy, 50 - hliník	77,09
Drevo	62 709,74	59,96	25	60,54
Iné	1 403,59	0,08	-	0,08
Spolu	**569 823,88**	**72,19**	**-**	**77,72**

Zdroj: MŽP SR, SOH

Systém zálohovania plastových fliaš a plechoviek od nápojov bol na území SR spustený od 01.01.2022. V roku 2022 sa podarilo vyzbierať viac ako 821 miliónov z viac ako 1,15 miliardy zálohovaných plastových fliaš a plechoviek od nápojov, čo predstavuje 71 % mieru návratnosti. V roku 2023 sa podarilo dosiahnuť ešte výrazne lepšie výsledky — vyzbierať sa podarilo viac ako 1 000 000 000 zálohovaných plastových fliaš a plechoviek, čo predstavuje mieru návratnosti viac ako 92 %. K 31.12.2023 bolo k dispozícii 3 269 odberných miest, z ktorých predstavovali až 64,5 % dobrovoľne zapojené odberné miesta a len 35,5 % povinne zapojené miesta. Zdroj: Výročné správy Správcu zálohového systému

Graf 121 | Vývoj vzniku odpadov z obalov

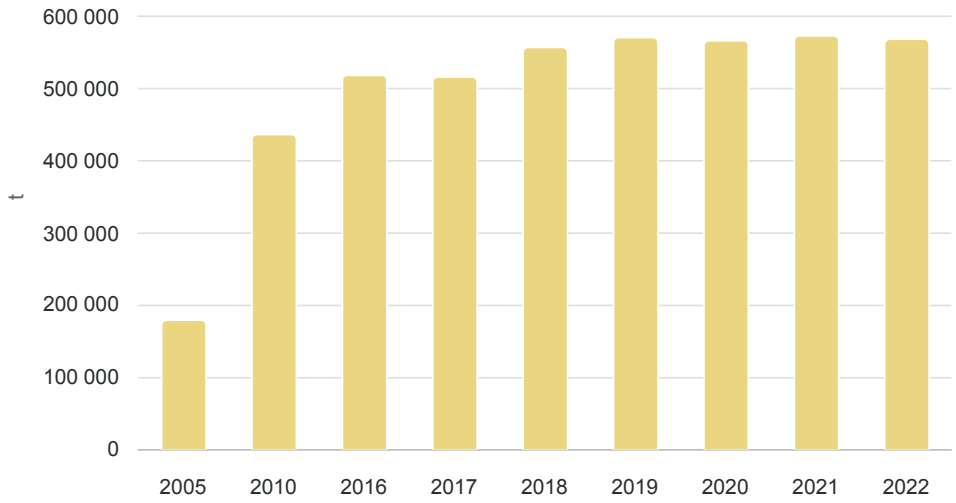

Zdroj: MŽP SR, SOH

Graf 122 | Vývoj miery recyklácie odpadov z obalov

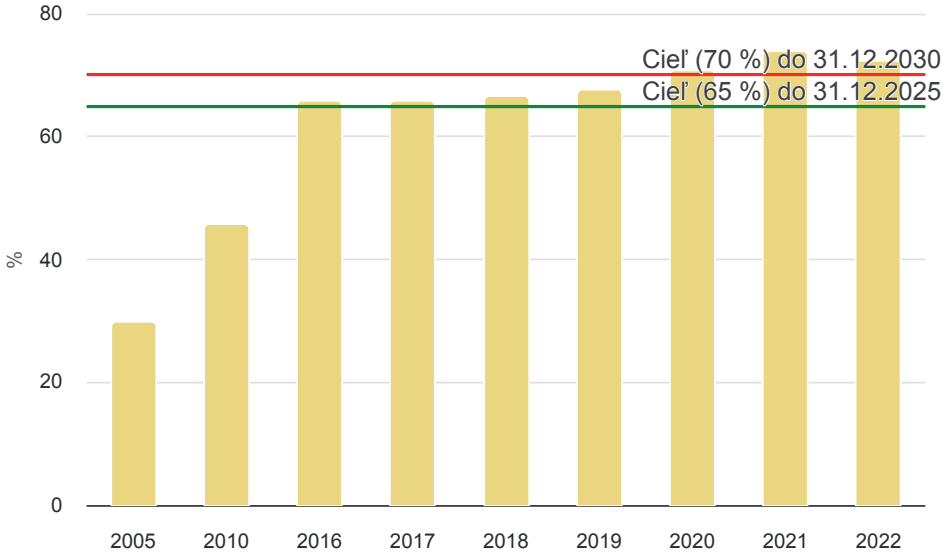

Zdroj: MŽP SR, SOH

Plastové tašky

V roku 2022 bolo na slovenský trh uvedených vyše 411 miliónov kusov ľahkých a veľmi ľahkých plastových tašiek. V porovnaní s rokom 2018 sa jedná o pokles o vyše 41 %. **V prepočte na jedného obyvateľa bolo v roku 2018 na trh uvedených takmer 129 kusov ľahkých a veľmi ľahkých plastových tašiek, kým v roku 2022 to bolo už len necelých 76 kusov.** Tento pokles je pravdepodobne spôsobený legislatívnou zmenou účinnou od 01.01.2018, kedy bolo zavedené povinné spoplatnenie ľahkých plastových tašiek, vrátane povinnosti predajcov poskytovať alternatívne druhy tašiek – napr. papierové, či textilné.

Graf 123 | Vývoj v počte kusov plastových tašiek uvedených na trh

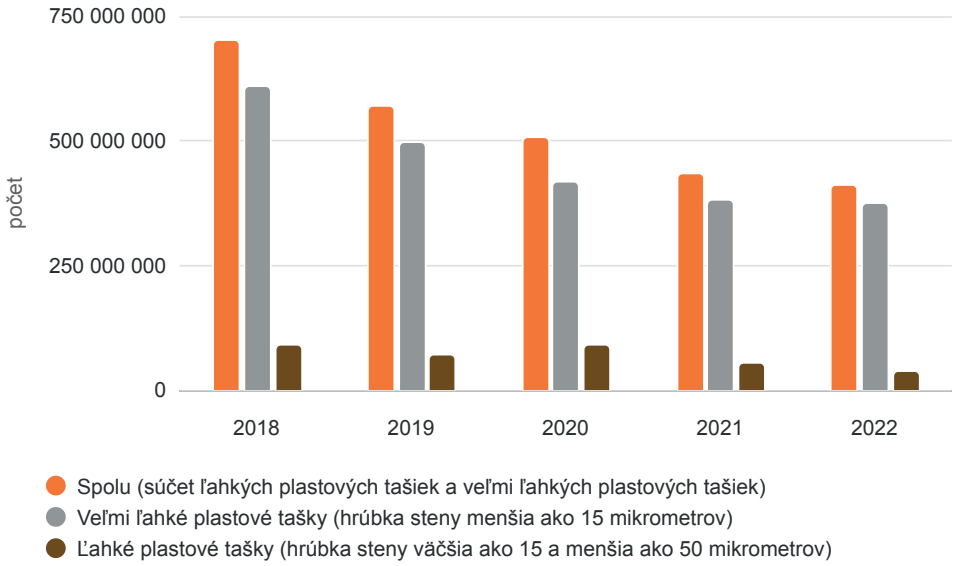

Zdroj: MŽP SR, SOH

Použité batérie a akumulátory

V roku 2023 bolo vyzbieraných 1 198,65 ton použitých prenosných batérií a akumulátorov, čo predstavuje zberový podiel 51,1 % (zberový podiel sa počíta na základe batérií a akumulátorov uvedených na trh v roku 2023, 2022 a 2021). Cieľ - dosiahnuť 45 % podiel zberu prenosných batérií a akumulátorov sa tak v roku 2023 podarilo naplniť.

V roku 2023 EÚ prijala nový regulačný rámec pre batérie a akumulátory a použité batérie a akumulátory. Jedná sa o nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1542 o batériách a odpadových batériách, ktorým sa mení smernica 2008/98/ES a nariadenie (EÚ) 2019/1020 a zrušuje smernica 2006/66/ES. Cieľom nových pravidiel je podporovať obehové hospodárstvo reguláciou batérií počas celého ich životného cyklu. Okrem iného sa v nariadení stanovujú povinné minimálne úrovne recyklovaného obsahu pre priemyselné batérie, štartovacie batérie a batérie pre elektrické vozidlá. Cieľová hodnota recyklačnej efektivity do konca roka 2025 je stanovená na 80 % pre Ni-Cd batérie a na 50 % pre iné odpadové batérie. Koncový používateľ by mal mať možnosť najneskôr v roku 2027 vybrať a vymeniť prenosné batérie zabudované do prístrojov. Zdroj: https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2023/07/10/council-adopts-new-regulation-on-batteries-and-waste-batteries/

Graf 124 | Vývoj zberového podielu použitých batérií a akumulátorov

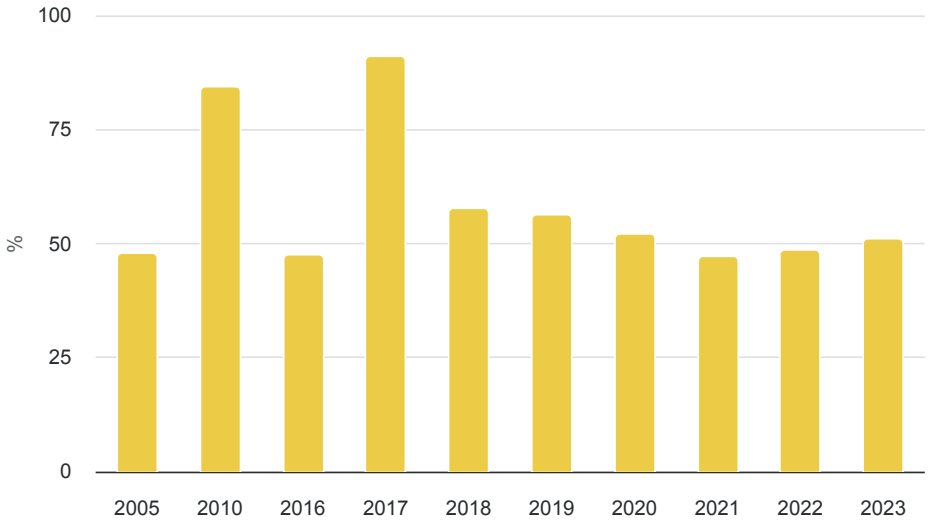

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 061 | Recyklačná účinnosť pre použité batérie a akumulátory

Druh	2013 (%)	2014 (%)	2015 (%)	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)	2020 (%)	2021 (%)	2022 (%)	2023 (%)	Cieľ (%)
Olovené	93	87	92	90,5	90,51	91,4	91,2	91,3	90,8	91,17	91,17	90
Ni-Cd	83	76	80	80,9	78,98	77,18	77,58	75,65	75,35	75,5	83,67	75
Ostatné	89	64	61	65,3	67,38	66	68,3	66,8	60,9	60,86	60,05	60

Zdroj: MŽP SR, SOH

Stavebné odpady a odpady z demolácií

Celkové množstvo stavebných odpadov a odpadov z demolácií z dlhodobého hľadiska narastá – v období rokov 2005 – 2023 bol zaznamenaný nárast ich vzniku o takmer 91,5 %. Medziročne bol zaznamenaný nárast o 3,3 %. Necelých 39,7 % zo všetkých stavebných odpadov predstavoval kód 17 05 04 (zemina a kamenivo iné ako uvedené v 17 05 03), takmer 32 % 17 05 06 (výkopová zemina iná ako uvedená v 17 05 05) a vyše 11,5 % kód 17 01 01 (betón). Drobný stavebný odpad (kód 20 03 08) predstavoval len 1,7 % (77 102 ton). Z celkového množstva (4 438 022 ton) stavebných odpadov a odpadov z demolácií tvorili nebezpečné odpady len 2,38 % (105 591 ton). Podľa jednej z metodík (výpočet podľa prílohy III k roz. Komisie 2011/753/ES ako pomer zhodnotených stavebných odpadov a odpadov z demolácií k celkovo vzniknutým stavebným odpadom a odpadom z demolácií, nezahŕňa sa nebezpečný odpad a 17 05 04 a 17 05 06) bola v roku 2022 miera zhodnotenia stavebného odpadu a odpadu z demolácie na Slovensku 74 %. Cieľom stanoveným v Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025 je zvýšiť prípravu na opätovné použitie a recykláciu stavebných odpadov vrátane spätného zasypávania na 70 %. SR na tak v roku 2022 podarilo splniť cieľ opätovného použitia a recyklácie stavebného odpadu a odpadu z demolácie.

Graf 125 | Vývoj vzniku stavebných odpadov a odpadov z demolácií

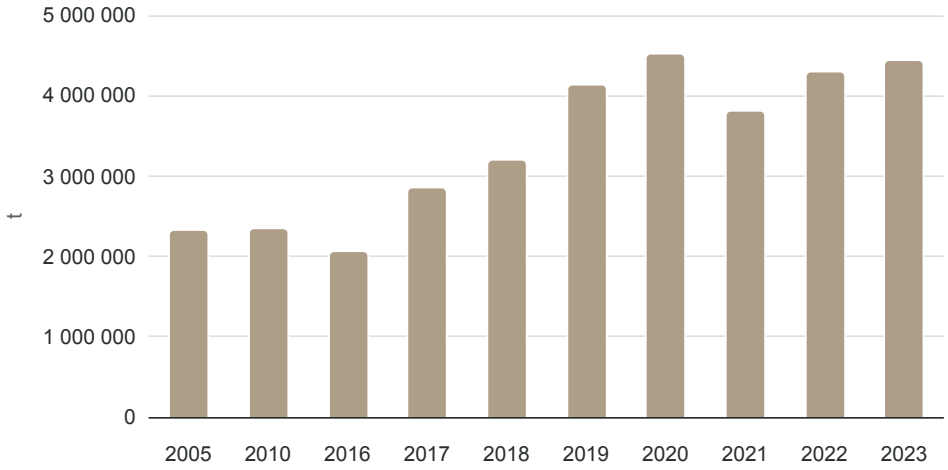

Poznámka: Zahrnuté sú tieto kódy odpadov: 17 01 01, 17 01 02, 17 01 03, 17 01 06, 17 01 07, 17 05 03, 17 05 04, 17 05 05, 17 05 06, 17 05 07, 17 05 08, 17 06 01, 17 06 03, 17 06 04, 17 06 05, 17 08 01, 17 08 02, 17 09 01, 17 09 02, 17 09 03, 17 09 04, 20 03 08.
Zdroj: MŽP SR

Cezhraničná preprava odpadov - dovoz, vývoz a tranzit odpadov

V roku 2023 vydalo MŽP SR 214 rozhodnutí na cezhraničnú prepravu odpadov, ktoré povoľovali cezhraničný pohyb odpadov v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1013/2006/ES o preprave odpadu. Rozhodnutí v roku 2023 bolo o 30 viac ako v predchádzajúcom roku. Počet rozhodnutí na dovoz odpadov medziročne stúpol zo 76 na 89 a počet rozhodnutí na vývoz odpadov stúpol z 44 na 55. Nárast o šesť súhlasov (zo 64 na 70) bol zaznamenaný v kategórii tranzit/tiché súhlasy. Medziročne bol zaznamenaný nárast v množstve odpadov dovezených na územie SR (o 29 495 ton viac ako v roku 2022) aj v množstve odpadov vyvezených z územia SR (o 48 446 ton viac ako v roku 2022).

Tabuľka 062 | Cezhraničná preprava odpadov - prehľad podľa druhu prepravy (2023)

Druh prepravy	Počet
Dovoz	89
Vývoz	55
Tranzit/tiché súhlasy	70
Spolu	**214**

Zdroj: MŽP SR, SOH

Tabuľka 063 | Celkové množstvá odpadov povolených na cezhraničný pohyb odpadov na základe povolení vydaných v roku 2023 v členení podľa jednotlivých krajín (t)

Krajina	Dovoz (t)	Vývoz (t)
Belgicko	-	800
Bielorusko	900	-
Bulharsko	-	19 800
Česká republika	700	2 579
Francúzsko	-	800
Holandsko	-	100
Maďarsko	11 000	1 930
Nemecko	27 050	6 653
Poľsko	3 000	22 500
Rakúsko	252 750	40 439
Rumunsko	-	6 500
Slovinsko	49 000	-
Srbsko	-	1 100
Švajčiarsko	11 000	-
Taliansko	269 380	-
Ukrajina	**-**	10 000
Spolu	**624 780**	**113 201**

Zdroj: MŽP SR, SOH

Najviac odpadov bolo na územie SR dovezených z Talianska a Rakúska. V prípade Talianska tvoril takmer 60 % odpad evidovaný pod katalógovým číslom 19 12 12 (iné odpady vrátane zmiešaných materiálov z mechanického spracovania odpadu iné ako uvedené v 19 12 11) a 26 % predstavoval odpad evidovaný pod katalógovým číslom 19 12 10 – horľavý odpad (palivo z odpadov). V prípade Rakúska tvoril 68 % odpad evidovaný pod katalógovým číslom 19 12 12 (iné odpady vrátane zmiešaných materiálov z mechanického spracovania odpadu iné ako uvedené v 19 12 11) a takmer 15 % predstavoval odpad označený kódom AC170 (odpady zo spracovania korku a dreva). Z hľadiska nakladania s dovezeným odpadom bolo **83,5 % zhodnotených spálením s energetickým využitím** a zvyšných 16,5 % bolo materiálovo zhodnotených (recyklovaných).

Rovnako ako v minulom roku bolo z územia SR bolo vyvezených výrazne menej odpadov ako ich bolo dovezených. Najviac odpadov (35,7 %) bolo vyvezených do Rakúska, za ktorým nasledovalo Poľsko (19,9 %) a Bulharsko (17,5 %). V prípade vývozov do Rakúska tvorili viac ako 75 % odpady označené kódmi AC170 (odpady zo spracovania korku a dreva), A3140 (Odpad z nehalogenovaných organických rozpúšťadiel okrem takýchto odpadov vymenovaných v zozname B) a A4060 (Zmesi odpadových olejov/vody a uhľovodíkov/vody, emulzie). Z vývozov do Poľska predstavoval 100 % odpad označený kódom A1060 (Odpadové moridlá z morenia kovov). Z vyvezených odpadov bolo vyše **92 % materiálovo zhodnotených (recyklovaných)** a 4,5 % bolo spálených bez energetického využitia. Ostatné spôsoby nakladania predstavovali necelých 3,5 %.

ENVIRONMENTÁLNA KRIMINALITA – NEOPRÁVNENÉ NAKLADANIE S ODPADOM

Za oblasť neoprávneného nakladania s odpadom bolo v roku 2023 zistených zložkami kriminálnej polície v rámci environmentálnej trestnej činnosti 511 prípadov (o takmer 57 % viac ako v roku 2022) s objasnenosťou 32 prípadov (6,26 %). Objasnenosť prípadov v porovnaní s rokom 2022 klesla o približne 1,7 percentuálneho bodu a v porovnaní s rokom 2017 klesla o necelý 1 percentuálny bod. V roku 2023 však bolo dodatočne objasnených 81 prípadov, ktoré boli zistené v predchádzajúcich rokoch.

Graf 126 | Zistené a objasnené trestné činy v oblasti neoprávneného nakladania s odpadom

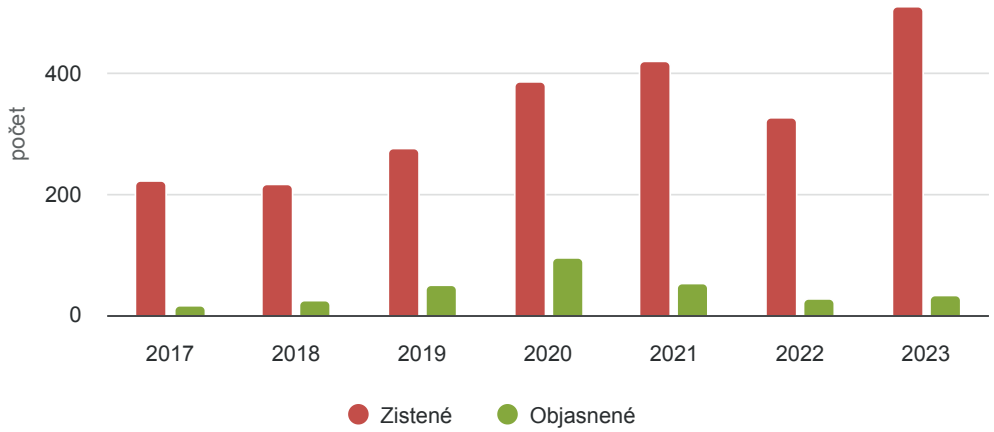

Poznámka: Údaj za rok 2020 obsahuje aj dodatočne objasnené prípady
Zdroj: MV SR

ZELENÉ VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov umožňuje **uplatniť environmentálne aspekty vo verejnom obstarávaní** vo všetkých štádiách verejného obstarávania, a to v rámci:
a) podmienok účasti,
b) technických požiadaviek pri opise predmetu zákazky,
c) kritérií na vyhodnotenie ponúk a
d) pri osobitných podmienkach na plnenie zmluvy.

V roku 2022 nadobudla účinnosť novela zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní, ktorou bolo doplnené a zadefinované environmentálne hľadisko, ktoré sa premieta do ďalších inštitútov verejného obstarávania.

Zelené verejné obstarávanie (Green Public Procurement — GPP) predstavuje osobitnú formu verejného obstarávania, v rámci ktorej verejné orgány integrujú environmentálne požiadavky do postupov verejného obstarávania za účelom nadobudnutia tovarov, služieb alebo stavebných prác so zníženým negatívnym vplyvom na životné prostredie v rámci celého životného cyklu.

V podmienkach SR je GPP **považované za nástroj environmentálnej politiky**, uplatňovaním ktorého možno dosiahnuť súčasne efektívne využívanie finančných zdrojov, ochranu ŽP, zdravia a tiež podporu obehového hospodárstva. V zmysle zákona o verejnom obstarávaní **sa v súčasnosti** zelené verejné obstarávanie (GPP) **stáva pre vybrané subjekty povinným**, nakoľko zákon pre nich stanovuje minimálne percentuálne kvóty pre sociálne a environmentálne hľadisko vo verejnom obstarávaní, ktoré sú bližšie uvedené v zákone o verejnom obstarávaní.

SR sa zaviazala prostredníctvom Stratégie environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030) zabezpečovať zeleným verejným obstarávaním aspoň **70 % z celkovej hodnoty verejného obstarávania** a aspoň **70 % z celkového množstva zákaziek vo verejnom obstarávaní**.

Sledovanie pokroku GPP sa vykonáva každoročným monitorovaním, ktorým sa hodnotí úroveň uplatňovania GPP na základe dvoch kvantitatívnych indikátorov, a to:

- Indikátor 1: percentuálny podiel GPP z celkového verejného obstarávania **vo väzbe na počet zákaziek** za kalendárny rok;
- Indikátor 2: percentuálny podiel GPP z celkového verejného obstarávania **vo väzbe na hodnotu zákaziek (v eurách bez DPH)** za kalendárny rok.

Za **rok 2023** sa v rámci monitorovania úrovne uplatňovania GPP v SR sledovali celkové počty a hodnoty **nadlimitných zákaziek, podlimitných zákaziek a zákaziek s nízkou hodnotou** v členení na tovary, služby a stavebné práce. Oslovených bolo 4 223 verejných inštitúcií (orgány štátnej správy a im podriadené organizácie, samosprávne kraje a nimi zriadené organizácie, mestá a obce), z ktorých sa do dotazníkového prieskumu zapojilo 1 345 subjektov (31,85 %). V roku 2023 bola v rámci Indikátora 1 dosiahnutá úroveň 17,04 % a Indikátora 2 19,57 %.

Graf 127 | Hodnoty Indikátora 1 úrovne uplatňovania GPP v SR v rámci rokov 2018 – 2023 v členení na orgány štátnej správy a im podriadené organizácie a na samosprávne kraje, mestá, obce a nimi zriadené organizácie

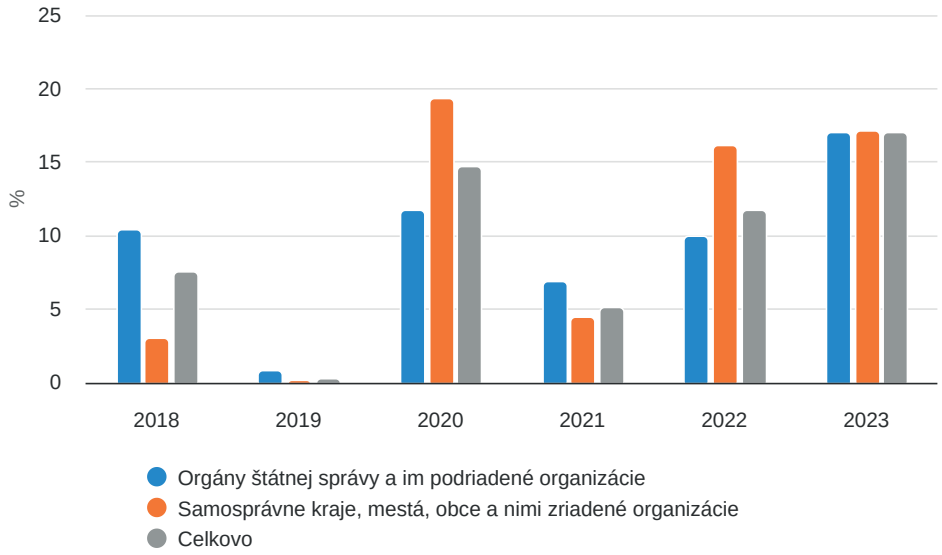

Zdroj: SAŽP

Graf 128 | Hodnoty Indikátora 2 úrovne uplatňovania GPP v SR v rámci rokov 2018 – 2023 v členení na orgány štátnej správy a im podriadené organizácie a na samosprávne kraje, mestá, obce a nimi zriadené organizácie

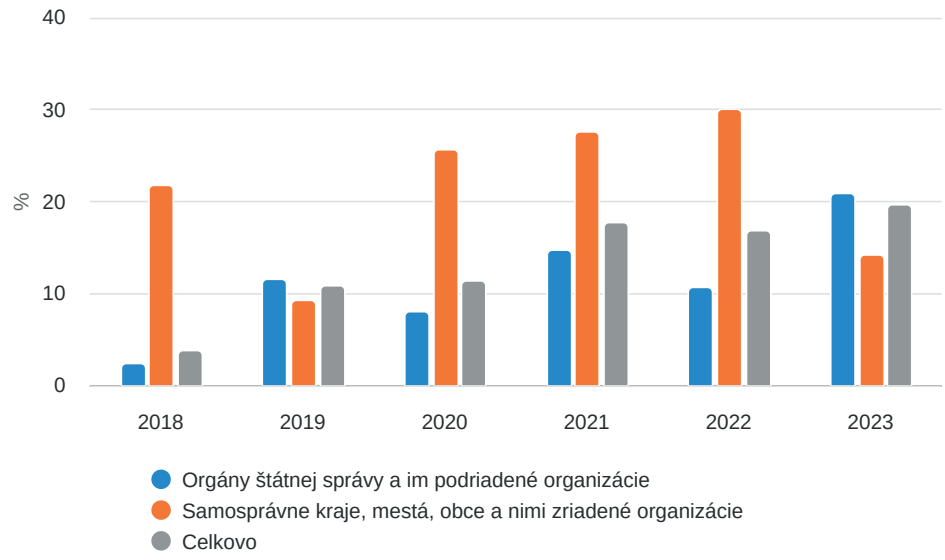

Zdroj: SAŽP

Na základe vyhodnotenia uplatňovania GPP sa ambiciózny cieľ stanovený v Envirostratégii 2030 **zatiaľ nedarí dosiahnuť**.

Úroveň uplatňovania GPP za rok 2023 sa hodnotila najmä v rámci obstarávania tovarov, služieb a stavebných prác spadajúcich do **20 produktových skupín**, pre ktoré Európska komisia vytvorila a pravidelne aktualizuje tzv. environmentálne charakteristiky, ktoré je možné priamo využiť v súťažných podkladoch verejného obstarávania

Graf 129 | Percentuálne vyjadrenie počtu zelených a nezelených zákaziek v produktových skupinách v rámci subjektov zúčastnených na monitorovaní v roku 2023 v nadväznosti na Indikátor 1

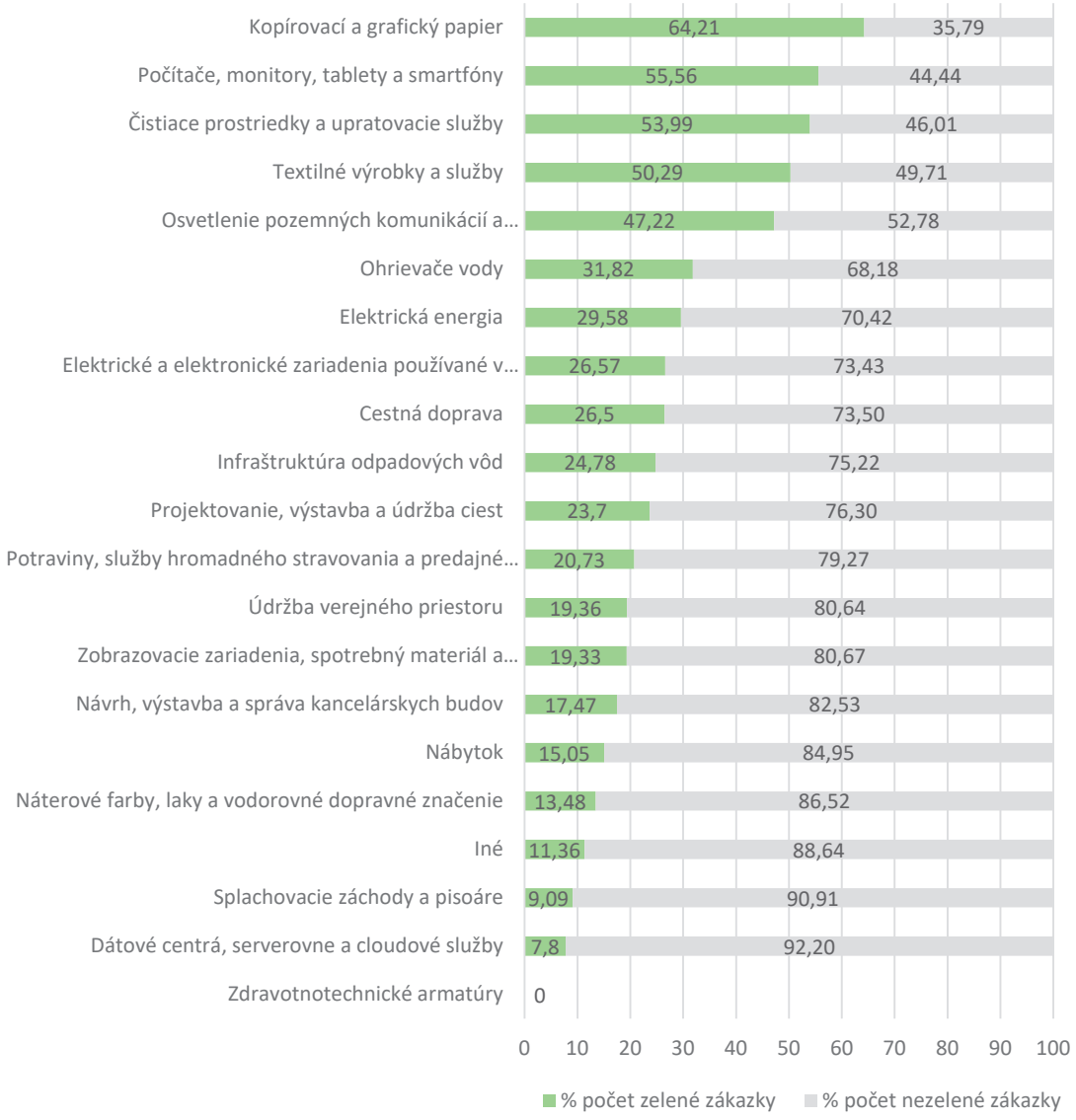

Zdroj: SAŽP

Graf 130 | Percentuálne vyjadrenie hodnoty zelených a nezelených zákaziek v produktových skupinách v rámci subjektov zúčastnených na monitorovaní v roku 2023 v nadväznosti na Indikátor 2

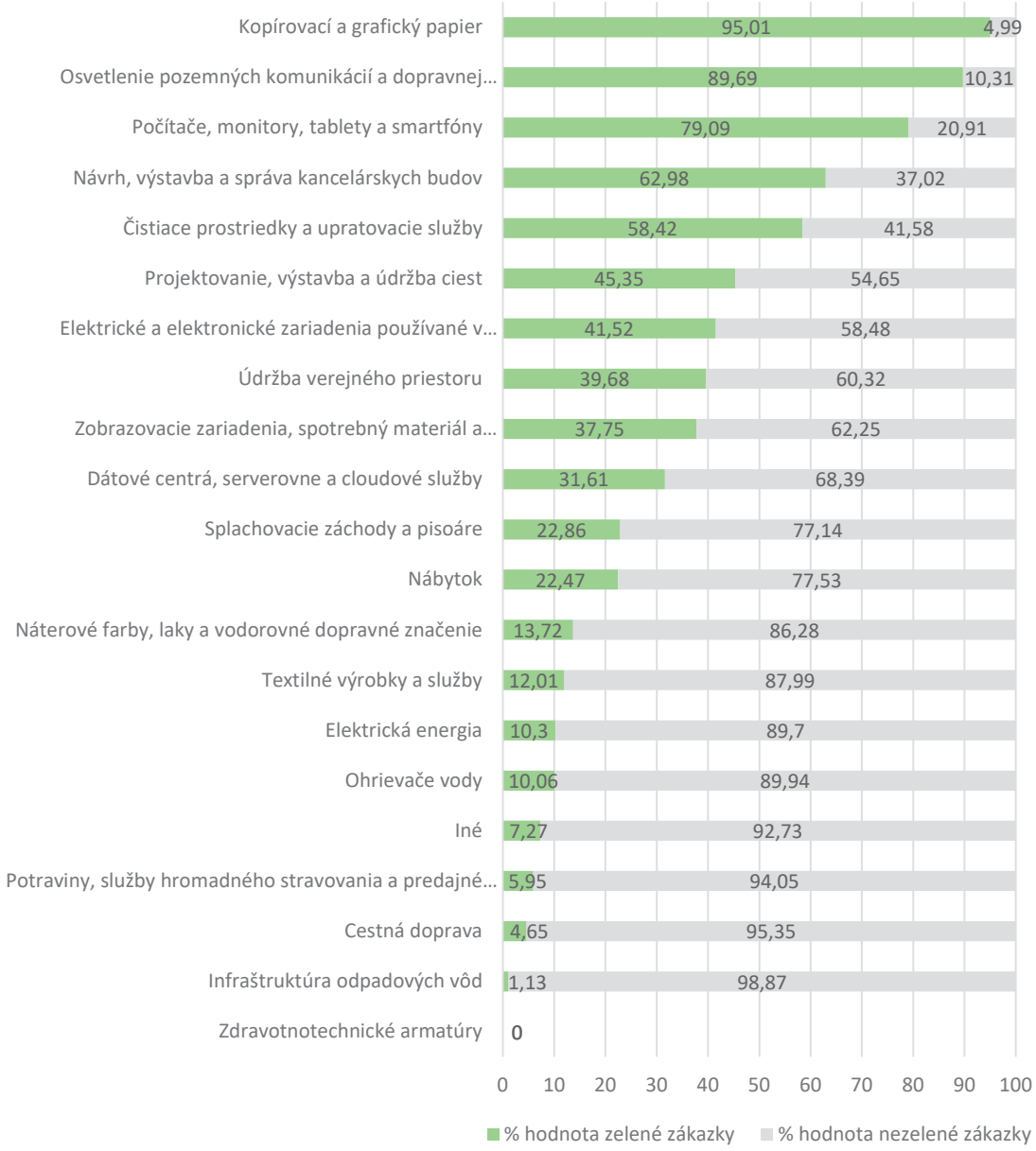

Zdroj: SAŽP

ENVIRONMENTÁLNE OZNAČOVANIE PRODUKTOV

Environmentálne označovanie produktov sa v SR realizuje od roku 1997, kedy bol vyhlásený Národný program environmentálneho hodnotenia a označovania výrobkov (NPEHOV). Prostredníctvom národnej schémy environmentálneho označovania MŽP SR udeľuje výrobkom a službám, ktoré splnili prísne environmentálne kritériá, národnú environmentálnu značku **Environmentálne vhodný produkt (EVP)**. Od roku 2002 upravuje podmienky a postup pri udeľovaní a používaní národnej značky zákon č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov. Národné environmentálne kritériá pre určené skupiny produktov sú vydávané ako osobitné podmienky formou oznámení MŽP SR a uverejňované vo Vestníkoch MŽP SR. Celkovo od roku 1997 boli vytvorené národné environmentálne kritériá na **40 skupín produktov**. V roku 2023 boli platné osobitné podmienky pre 7 skupín produktov.

V SR bolo **od roku 1997** posúdených a ocenených značkou Environmentálne vhodný produkt **269 produktov**. Trend v počte ocenených produktov v SR mal od roku 2014 klesajúci charakter až do roku 2023, kedy počet ocenených produktov klesol na 0.

Tabuľka 064 | Prehľad celkového počtu produktov s právom používať národnú environmentálnu značku Environmentálne vhodný produkt (EVP) v jednotlivých rokoch

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet produktov	148	147	146	117	130	105	105	49	43	43	60	44	44	44	0

Zdroj: SAŽP

Vstupom SR do EÚ vznikla v roku 2004 pre žiadateľov možnosť získať na produkty európsku environmentálnu značku - **Environmentálnu značku EÚ** („EU Ecolabel"). V rámci Európy bolo ocenených Environmentálnou značkou Európskej únie 95 758 produktov vo viac ako 20 rôznych skupinách produktov (stav k septembru 2024).

V SR bolo doteraz celkovo ocenených značkou EU Ecolabel 131 produktov. **Trend v počte ocenených produktov má v SR od roku 2016 klesajúci charakter**.

Tabuľka 065 | Prehľad celkového počtu produktov s právom používať európsku environmentálnu značku EU Ecolabel v jednotlivých rokoch

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet produktov	5	5	3	3	9	9	131	129	8	8	6	5	5	5	5

Zdroj: SAŽP

Tabuľka 066 | Produkty, ktoré mali právo používať značku Environmentálna značka EÚ (produkty posúdené a ocenené v SR) v roku 2023

Držiteľ značky	Názov produktu
SLOVENSKÁ GRAFIA, a. s. Bratislava	Výrobky z potlačeného papiera: 1. Reklamné materiály a spravodajské letáky 2. Periodiká 3. Katalógy 4. Letáky 5. Brožúry

Zdroj: SAŽP

Platný register produktov so značkou Environmentálna značka EÚ je uvedený na: https://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/environmentalne-manazerstvo/environmentalne-oznacovanie-produktov/environmentalna-znacka-eu.html

SCHÉMA SPOLOČENSTVA PRE ENVIRONMENTÁLNE MANAŽÉRSTVO A AUDIT

Schéma Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS) je dobrovoľným nástrojom pre organizácie, ktoré chcú zhodnocovať a zlepšovať svoje environmentálne správanie. Zavedením schémy EMAS organizácie deklarujú súlad s právnymi predpismi v životnom prostredí, miestnu zodpovednosť, aktívne zapojenie zamestnancov, spoľahlivosť a dôveryhodnosť uverejnených informácií o životnom prostredí.

Podmienky pre účasť organizácií v EMAS stanovuje nariadenie EP a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit a nariadenia č. 1505/2017 a č. 2026/2018, ktoré revidujú prílohy I - IV nariadenia č. 1221/2009. Na národnej úrovni stanovuje podmienky v schéme EMAS zákon č. 351/2012 Z. z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme EÚ pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

K 31. decembru 2023 bolo v národnom registri EMAS zapísaných **110 organizácií so 198 miestami** a **5 organizácií** pod **združenou registráciou EÚ** s **5 miestami v SR**.

Graf 131 | Počet registrovaných organizácií a ich miest v schéme EMAS

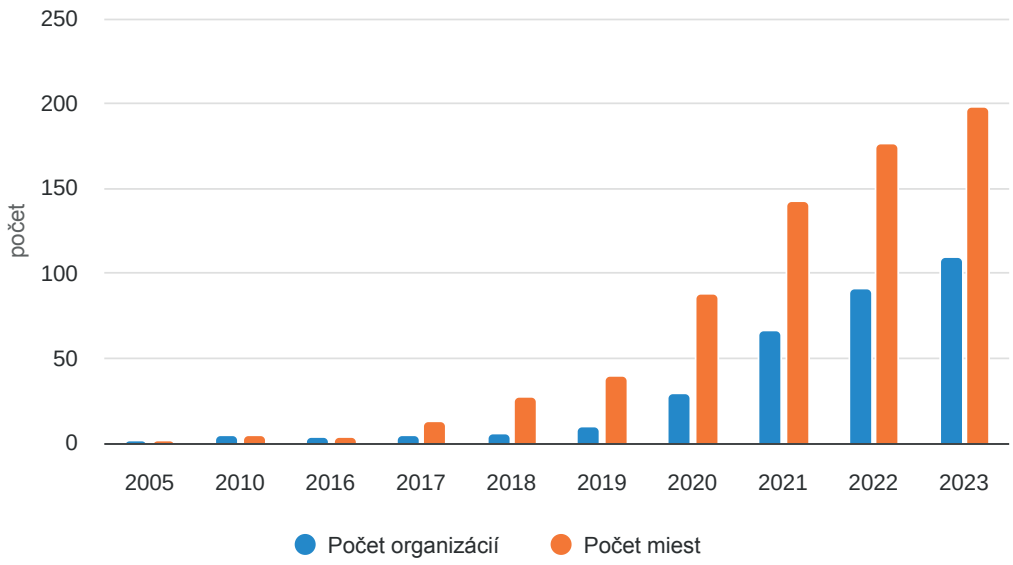

Zdroj: SAŽP

Aktuálny register organizácií registrovaných v EMAS so sídlom v SR je uvedený na: http://www.emas.sk/register-emas-v-sr